

Estratègia Economia Social i Solidària Barcelona 2030

Sectors productius estratègics

Taula: Cultura Cooperativa i ESS

Lleialtat Santsenca, 25 de febrer del 2020

A. CONTEXT

Per afrontar el debat entorn la Cultura i l'ESS, cal partir d'una **definició àmplia de la cultura**, entesa com una relació social que es manifesta en diferents expressions: la creació artística, la producció cultural, la ciència, l'esport, el patrimoni, la cultura popular, els símbols socials... totes elles situades en un ventall que inclou tant dimensions **socioeconòmiques** (Indústria Cultural, etc.) com dimensions específicament **socials i comunitàries**.

En concret, a la ciutat de Barcelona, es detecten **4 àmbits culturals** en transformació:

- 1) Un **model capitalista de la cultura**, que l'entén com únicament un pretext econòmic i aposta per la seva mercantilització. Aquest model, per una banda, està protagonitzat pel creixent **capitalisme cultural de plataforma (Amazon, Netflix...)** que parteix d'unes dinàmiques globals, però produeix profundes afectacions a nivel local, transformant els patrons de la producció i consums culturals a la ciutat. Per altra banda, destaca una **aposta cultural privada** molt relacionada amb el patrimoni, el turisme i la marca de ciutat, que associa la cultura a grans esdeveniments turístics (festivals, grans equipaments, etc.) i patrociniis comercials. Aquests models culturals generen una apropiació privada de la cultura, precaritzen les seves treballadores (freelancers, coworkings), banalitzen el consum cultural i generen impactes socials negatius com la gentrificació

i l'especulació immobiliària, que vulnera el dret a l'habitatge de les classes populars i amenaça projectes culturals com l'Antic Teatre.

- 2) Unes **polítiques públiques culturals** centrades majoritàriament en la **concertació público-privada**, això és, una orquestració dels recursos públics al servei de l'acumulació privada de capital, que es tradueix en un model de licitacions basades en factors econòmics com el preu i en l'afavoriment dels grans esdeveniments, equipaments i operadors privats de la gran indústria cultural. Incipientment, també es manifesta en les polítiques municipals de la cultura una cert suport per altres models (Cultura Viva, gestió comunitària de la cultura), que no obstant, fins ara, es limiten a apostes tímides i que no es troben en el centre de les polítiques culturals generals.

- 3) Una **altra economia de la cultura**, que bascula entre la *Indústria Cultural Cooperativa* (Abacus, Grup SOM, etc.) i una xarxa de petites cooperatives i associacions culturals de caràcter independent, molt relacionades amb el territori i els equipaments comunitaris, que plantegen l'autoorganització econòmica de la cultura tant pel que fa als seus creadors com a les persones consumidores. Amb uns criteris relacionats amb la transformació social, es manifesta en sectors tant diversos com les arts escèniques, les llibreries de proximitat, la gestió cultural, etc. Aquesta segona expressió de cultura cooperativa, malgrat els avenços i l'enxarxament incipient, encara detenta febleses (competències internes, millora de les condicions laborals, etc).

- 4) Una **cultura de base** relacionada al teixit social i popular, amb molta diversitat de formats i també d'origens de les persones que creen aquestes manifestacions culturals, anant des de les festes majors populars a esdeveniments autogestionats per joves i/o comunitats de persones migrants, i que es relaciona amb la democratització de l'espai públic i la necessitat d'equipaments i infraestructures mancomunades per a la seva realització.

B. CASOS INSPIRADORS I D'ARTICULACIÓ

- Coworking públic Sinèrgics

- Agenda Cultural Surt de Casa
- Circuit Cultura Coop
- Espai de Cultura Cooperativa
- CrowdCoop del Zumzeig o la Deskomunal
- Balanç Comunitari
- Can Batlló, La Lleialtat Santsenca, Ateneu de Nou Barris, L'Harmonia...
- Xarxa d'Espais Comunitaris
- La Comunal de Sants, espai de cultura cooperativa
- Artibarri
- Plataforma Cultura de Base

C. OBJECTIUS CULTURA ESS 2030

En aquest context, de cara a reforçar la **Cultura Cooperativa i Comunitària**, base de l'ESS de la Cultura, es proposen els següents objectius per la propera dècada:

- a) Elaborar un **Pla Estratègic 2030 ESS Cultura**.
- b) Socialitzar un relat propi de la **Cultura com a actor clau en l'ESS barcelonina**, tant a nivell de comunicació social, com vers l'administració, com entre les organitzacions representatives i claus de l'ESS: AESCAT, FCTC, CoopsConsum, XES, Coop57, Fiare...
- c) Democratitzar la cultura de la ciutat i promoure la cultura de proximitat.
- d) Impulsar un **Pla d'Infraestructures Culturals**, que mapegi les realitats públiques, cooperatives i comunitàries (teatres, cinemes, llibreries, espais de creació i residència, equipaments...) i en garanteixi la sostenibilitat social i econòmica amb finançament públic.
- e) Desenvolupar una proposta de **Finançament Cultural de l'ESS** de caràcter plural, que a la manera de la UFISC francesa, combini: finançament públic redistributiu no lligat a criteris d'excel·lència; finançament privat (mecenatges col·lectius?); finançament cooperatiu, on les finances ètiques puguin donar suport a projectes culturals i que desenvolupin projectes específics de micromecenatge (CROWDCOOP) i finançament comunitari, no necessàriament monetitzat, sinó basat en infraestructures mancomunades i equipaments i espais de gestió comunitària.
- f) Crear el **Carnet de la Cultura Cooperativa i Comunitària**, associat a una xarxa de projectes, amb agendes compartides i una plataforma digital comuna, que articuli el **consum conscient i responsable de cultura**.

- g) Consolidar el projecte del **Teatre Arnau Comunitari** i posar en marxa un teatre públic, de gestió cooperativa i comunitària i arrelat a les comunitats teatrals i escèniques de base.
- h) Posar en marxa una **Sala de Concerts pública** a Barcelona, de gestió cooperativa i comunitària i arrelada a les comunitats musicals de base.
- i) Impulsar i donar suport a **l'articulació de la Cultura Cooperativa i Comunitària**: xarxes d'intercooperació, estructures de segon grau, pols culturals cooperatius, circuits cooperatius i comunitaris, carnets i segells compartits.
- j) Facilitar la **compra pública responsable** en Cultura. Licitacions col·lectives i contractes amb clàusules socials: intercooperació i preus justos són salaris justos per la cultura.
- k) Promoure la **diversitat d'origen** en la Cultura de l'ESS, a partir del reconeixement de la creació cultural de les comunitats d'origen migrant i els intercanvis amb referents estètics i projectes culturals del Sud Global.
- l) Pol·linitzar les **festes majors de barri** a partir dels projectes culturals de l'ESS.
- m) Incloure **programació cultural** de l'ESS a programes com **Obrim Carrers**.
- n) Programar Cultura Cooperativa en **biblioteques** i centres cívics.
- o) Programar Cultura Cooperativa a **esdeveniments** com la Mercè o la Biennial de Cultura a Barcelona.
- p) Debat sobre la relació entre **Cultura, Patrimoni, Urbanisme i Turisme**, que proposi mesures com la regulació i **cooperativització dels i les guies turístiques** i pugui canviar planejaments urbanístics per a protegir la cultura de base
- q) Repensar els **centres cívics** barcelonins a partir de la Cultura Cooperativa i Comunitària.
- r) Facilitar **l'agrupació professional** de les treballadores de la cultura, potenciant coworkings público-cooperatius de cultura. Suport a la millora de les condicions laborals dels creadors (sindicats) i la creació de noves cooperatives culturals.
- s) Promoure la creació i consum cultural cooperatiu, associatiu i comunitari en la **joventut** barcelonina, a partir de potenciar projectes específics de cultura urbana i educació popular (música, audiovisual, tallers en escoles, art de carrer...).
- t) Promoure l'equitat de gènere i **l'Economia Feminista** en la Cultura Cooperativa i Comunitària.

- u) Potenciar la **Cultura Lliure** i l'accés obert a continguts culturals.

D. FITES A CURT TERMINI

- Connexió de la Cultura Cooperativa i Comunitària amb la cultura popular i de barri
- Suport a les estructures socioempresarials de segon grau
- Creació de plataforma digital
- Circuits i programació integrada: Agenda, Directori i Carnet de la Cultura Cooperativa i Comunitària
- Estudi de l'impacte socioeconòmic de la Cultura Cooperativa i Comunitària
- Mapa de les Infraestructures Culturals i pla de finançament

Participants de la Taula Estratègia ESS 2030 Cultura

- Ivan Miró, La Ciutat Invisible SCCL (relatoria)
- Carles, Nusos SCCL
- Ivan Gordillo, Quepo SCCL
- Roman, Associació Lleure Esport
- Javi, Zumzeig SCCL
- Jordi, Fundació Fiare
- Alba, La Pera SCCL
- Chus, Crearsa SCCL
- Xavi Rubio, Altres Economies
- Xavi Urbano, QueSoni SCCL (aportacions per escrit)

Per saber-ne més:

Cultura cooperativa a Barcelona. Guia pràctica per al cooperativisme cultural. Coòpolis- Cultura Viva, 2018.

https://bcn.coop/wp-content/uploads/2019/01/cultura_cooperativa_a_barcelona_web.pdf

Sobre l'Espai de Cultura Cooperativa i el Circuit CulturaCOOP:

<http://culturacooperativa.cat/>

<https://directa.cat/cooperativisme-cultural-un-sector-en-construccio-per-transformar-la-cultura/>

<https://www.elcritic.cat/mes/espai-critic/culturacoop-neix-el-primer-circuit-de-cultura-critica-i-cooperativa-de-barcelona-50213>

<https://amp.elperiodico.cat/ca/barcelona/20200222/la-cultura-cooperativa-salia-per-exercir-de-contrapoder-7846779>